

Vragenlijst ten behoeve van de hoorzitting Toekomst van de jeugdzorg 2011-2016.

Verzoek de vragen beknopt te beantwoorden, met waar mogelijk een cijfermatige onderbouwing.

Vragen aan:

Bestuurders en directies jeugdzorginstellingen

- 1. Kunt u ons heel precies vertellen wat de komende bezuinigingen concreet betekenen voor de jongeren in Limburg die zorg nodig hebben? Graag zo concreet mogelijk: wat verdwijnt, hoeveel kinderen en/of hun ouders maken daar nu gebruik van: Welke diensten, activiteiten, zorgaanbod komen door de voorgaande bezuinigingsronde vervallen bij de zorgaanbieders/ buro jeugdzorg. En hoe vangt u dit op? Wat betekent dit in uw aanbod? Waar zitten de 'pijnpunten' en welke bezuinigingen gaan relatief eenvoudig?*

Wat de bezuinigingen voor Rubicon in concreto betekenen, moeten wij nog uitwerken. In 2013 zullen wij het samen met de Mutsaersstichting met 1,4 miljoen minder moeten doen. De totale provinciale doeluitkering van beide stichtingen bedraagt € 21.113.514,--. (€ 7.349.491,-- voor de Mutsaersstichting en € 13.764.023,-- voor Rubicon). Het gaat dan om 25 à 30 arbeidsplaatsen (fte). Daar komt bij, dat incidentele middelen afnemen (Prima Pleegzorg, Effectieve Jeugdzorg, Professionalisering). De bezuinigingen voor 2011 zijn vooral gevonden in het efficiënter werken en het verminderen van de ondersteunende diensten. Het leeuwendeel van de bezuinigingen voor 2012 en verder zal dus het primaire proces raken. Dit betekent dat in Noord en Midden Limburg 300 gezinnen verstoken blijven van adequate zorg.

Naar verwachting zullen enkele tendensen die nu zijn ingezet, versterkt worden.

Wachlijsten

De verwachting is, dat de wachtlijsten in de jeugdzorg de komende periode zullen groeien. "Overproductie" kan niet meer uit eigen middelen worden opgevangen.

Acute zorg

Door het oplopen van de wachtlijsten, wordt de druk op acute zorg verhoogd. De acute zorg slibt dicht en kan niet meer voldoen aan de gestelde opdracht. Het convenant "Geen Kind op Straat" komt in de knel.

Kwaliteit van zorg

Door verdunning van het aanbod zal een steeds hogere druk op de bestaande voorzieningen ontstaan. Verdichting van de problematiek betekent, dat zwaardere problematiek een beroep doet op lichtere hulpvormen. Dit vraagt een aanpassing van de methodiek en de werkwijze. De aard van problematiek vraagt een zwaardere inzet, zeker in de startfase, terwijl de trend nog steeds is: zo licht als mogelijk. Op lange termijn betekent dit hogere kosten en een langere behandelduur.

Door plaatsgebrek in de behandelgroepen, krijgt pleegzorg te maken met jongeren met een zwaardere problematiek. Pleeggezinnen kunnen dit niet meer aan en haken af. Dit geldt eveneens voor gezinshuizen. Daarnaast worden de bestaande behandelgroepen geconfronteerd met een groep jongeren met een stevige problematiek. De behandeling wordt steeds specifiek en specialistischer. Dit vraagt een zeer gerichte methodiek in een specifieke context. De huidige huisvesting van behandelgroepen in woonwijken voldoet niet meer.

2. *Welke diensten, activiteiten, zorgaanbod zijn vervallen bij de vorig bezuinigingsronde bij de zorgaanbieders/buro jeugdzorg. Hoe heeft u dit opgevangen? Wat betekent dit voor de jongere/en of hun ouders? Wat betekent dit voor de kwaliteit van zorg?*

De bezuiniging van € 1,5 miljoen op de doeluitkering in 2011 betekent voor Rubicon een structurele reductie van het personeelsbestand van 24 fte. Hiertoe is binnen de divisie Zorg een behandelgroep gesloten (Reutsberg) en heeft binnen de divisie Ondersteuning een inkrimping plaatsgevonden van de afdelingen Administratie, HRM en Facilitaire dienst. Deze reductie levert een bezuiniging op van € 1,2 miljoen. Het overige bedrag wordt gevonden in het efficiënter omgaan met geld en goed, het stroomlijnen van processen, vermindering van het ziekteverzuim en het intensiveren van de samenwerking tussen de jeugdzorgaanbieders in Limburg.

De behandelgroep Reutsberg, een behandelgroep voor oudere jeugd met een capaciteit van 6, is gesloten. De capaciteit van de behandelgroep Zwanenstraat, eveneens een behandelgroep voor oudere jeugd, is met 3 verhoogd, van 6 naar 9. Per saldo leidt het tot een capaciteitsvermindering met 3 behandelplaatsen. Deze capaciteitsvermindering wordt opgevangen door een verhogen van de capaciteit bij de ambulante ondersteuning. De sluiting van de Reutsberg zorgt voor minder huisvestingskosten en voor een terugloop van de formatie met 8 fte. Door het niet herbezetten van een secretariaatsfunctie en het terugbrengen van de formatie afdelingshoofden, het dienstenpatroon in balans te brengen met de begrote formatie en te roosteren op gemiddelde bezetting, wordt in totaal 10 fte op de huidige formatie ingeleverd.

Binnen de divisie ondersteuning wordt de focus gelegd op het efficiënt en doelmatig ondersteunen van het primaire proces. De nadruk zal liggen op administratieve lastenvermindering en vereenvoudiging. Deze doelstelling zal worden bereikt door het effectief inzetten van systemen en het stroomlijnen van processen. In de 2de helft van 2010 zijn wij gestart met een andere manier van werken. Door intensieve coaching op het effectief inzetten van systemen (o.a. ICT), procesmatig werken en teamontwikkeling worden de medewerkers voorbereid. Dit levert een reductie aan formatie op van 14 fte.

Rubicon jeugdzorg heeft de totale capaciteit in stand kunnen houden. Innovatieve projecten om Rubicon toekomstbestendig te maken, zijn gestart.

3. *Specifiek: welke doelgroepen/doelgroepenbeleid uit het meerjarenprogramma komen onder druk. Hierbij graag ook specifiek inzoomen voor 18+, licht gehandicapte jongeren, slachtoffers van loverboys.*

De uitgangspunten, zoals zij zijn geformuleerd in het concept uitvoeringsprogramma 2012, komen in de knel (pag. 8). Met name de uitgangspunten 1, 2 en 4 wordt ernstig geweld aan gedaan.

Op het moment dat jeugdigen en hun ouders die hulp nodig hebben, dit niet of beperkt krijgen, raakt dit alle doelgroepen. Daar waar dat noodzakelijk is, voorkomt krachtig ingrijpen bij jongere kinderen dat ze een psychiatrisch toestandsbeeld ontwikkelen en dat ze een carrière starten als zorgvrager en problematisch opgroeien met ernstige maatschappelijke gevolgen (criminaliteit, onderwijs, leefomgeving, kwetsbaarheid e.d.).

De jeugd in de puberteit vraagt perspectief. Problematische jongeren zijn met name in deze levensfase erg kwetsbaar en beïnvloedbaar. Jongeren met een jeugdzorgproblematiek hebben veel moeite om zichzelf in deze fase te controleren. Het wegvallen van zelfcontrole leidt tot heftig acting out gedrag en levert veel overlast voor de omgeving op. Daarnaast is het vaak een start van een perspectiefloos en leeg bestaan, met een enorme afstand tot onze huidige (complexe) maatschappij. Dit verhoogt het risico op een crimineel bestaan in de randen van onze maatschappij.

De groep adolescenten en 18-plussers verdient aandacht, om te voorkomen dat zij levenslang een beroep doen op zorg en uitkeringen. Gerichte ondersteuning bij het verwerven van zelfstandigheid en

het leven van een gelukkig en onafhankelijk bestaan is cruciaal. Het gaat vaak om concrete zaken als huisvesting, het verwerven van inkomen en het onderhouden van relaties.

Zorgvragers brengen vaak zorgvragers voort. Sociale stijging is voor de groep jongeren en ouders die een beroep doen op de jeugdzorg een thema. De kinderen van ouders uit problematische gezinnen kunnen deze vicieuze cirkel niet op eigen kracht doorbreken.

4. *Specifiek: In het meerjarenprogramma jeugdzorg zitten een aantal maatregelen, gericht op kwaliteitsverbetering van de zorg algemeen, en gericht op preventie. Welke onderdelen komen te vervallen door de komende bezuiniging?*

Kwaliteitsverbetering blijft een aandachtspunt in de jeugdzorg. Ook hier zullen wij met minder middelen moeten toekomen. Dit vraagt een extra inspanning van onze organisatie en onze medewerkers. Aandacht voor innovatie en onderzoek zijn cruciaal voor de toekomstige ontwikkelingen. Deze staan het meest onder druk.

5. *Specifiek: de suggestie bestaat dat de nog verdere afbouw van residentiële zorg financieel gewin betekent. Kunt u voor ons in kaart brengen wat verdere afbouw betekent? Financieel gezien? Maar ook voor de jongere die beter af is in residentiële zorg? Voor hoeveel jongeren die (tijdelijk of langdurig) plaats nodig hebben in residentiële zorg is nu geen plaats, kunt u een overzicht geven? Hoe en waar worden deze jongeren nu opgevangen?*

De afbouw van een residentiële behandelgroep levert ongeveer € 500.000,-- op. De druk op bestaande behandelgroepen, maar ook op pleegzorg en gezinshuizen, neemt toe. Die plaatsingen mislukken, waardoor jongeren onnodig veel overplaatsingen en wisselingen moeten doormaken. Meer jongeren belanden in crisissituaties. Er zal een groter beroep gedaan worden op gesloten jeugdzorg. Verdere afbouw betekent een hiaat in het aanbod. Vooral voor de jeugdigen tussen de 10 en 15 jaar, die langdurig intensieve behandeling en verblijf nodig hebben. Financieel op korte termijn wellicht gewin, maar op lange termijn zeker niet, vanwege het hoppen en shoppen met moeilijk plaatsbare jeugd.

6. *Specifiek: regelmatig horen we dat personeelsleden in hun vrije tijd zorg bieden omdat de officiële uren/tijd ontbreekt dan wel een functie is weggefallen. Bijvoorbeeld gesprekken/cursussen voor ouders, maar ook de directe opvang van een kind in acute nood waar geen officiële plaats voor is. Kent u dergelijke gevallen? Hoe vaak komt dit voor? Kunt u dit inschatten of is een reëel cijfer beschikbaar? Kunt u voor ons dit inzichtelijk maken?*

Jeugdzorgwerkers hebben een groot hulpverleningshart. Naast hun professionaliteit zijn ze ook als persoon in het geding. Op het moment dat een beroep op hen wordt gedaan, is men over het algemeen bereid om hier gehoor aan te geven. Het belang van de cliënt staat voorop. Bij Rubicon jeugdzorg is dit momenteel geen thema.

Bij de introductie van nieuwe vormen van werken is voor dit fenomeen bijzondere aandacht. Tijd en plaatsonafhankelijk werken maken dat er ook een goede balans gevonden moet worden tussen werk en privé.

7. *Wat betekenen de veranderingen in de AWBZ en PGB voor de zorg, welke druk komt er bij de zorgaanbieders en buro jeugdzorg hierdoor te liggen? Wat betekent dit voor het aanbod?*

De veranderingen in de AWBZ en het PGB zullen door gemeentes in samenhang gezien worden met de transitie van de jeugdzorg en de invoering van de wet "werken naar vermogen". De maatregel moet een stevige bezuiniging opleveren. Dit zal de druk op bestaande voorzieningen, dus ook de jeugdzorg, verhogen.

8. *Personeel wordt ontslagen of is ontslagen. Om welke functies gaat het? Welke inspanningen verricht u om deze kwalitatieve medewerkers elders onder te brengen zodat kennis en kunde behouden blijft? Hoe vangt u dit op in uw organisatie? Wat betekent dit voor de kwaliteit van zorg?*

De bezuinigingen zullen het primaire proces raken. Samen met de Mutsaersstichting gaat het om 25 à 30 personeelsleden. Rubicon jeugdzorg voert momenteel een organisatieverandering door. Het doel van de organisatieverandering is Rubicon te transformeren tot een flexibele organisatie, die is afgestemd op de vraag van de omgeving, die kwalitatieve goede jeugdzorg biedt, tegen een prijs die een opdrachtgever aan ons wil betalen. Het één en ander wordt gerealiseerd door middel van relatief kortdurende programma's met een hoog perspectief op resultaat. De organisatieverandering is gericht op de vermindering van management in combinatie met de inrichting van zelfsturende regio-/wijkteams, die ouders en jeugd snel en dicht bij huis kwalitatief goed kunnen bedienen.

9. *Uitgaande dat bezuinigingen nodig zijn: op welke manier zou u ons aanraden deze in te vullen? (met nadruk op eigen organisatie)*

De invulling van de bezuinigingen moet gebeuren op een toekomstbestendige manier. Dat betekent, dat de door het kabinet voorgestelde stelselwijziging uitgangspunt is. Jeugdzorg dichterbij, minder bureaucratie en minder overdrachtsmomenten zijn daarbij centrale begrippen.

Van belang is, dat de steun en zorg voor jeugdigen en hun ouders laagdrempelig wordt aangeboden. Het verdient de voorkeur om besparingen niet te zoeken in de uitvoerende hulpverlening. De evaluatie van de Wet op de jeugdzorg heeft uitgewezen, dat de indicatiestelling niet goed functioneert. Dit betekent, dat wettelijke indicatietaken moeten worden afgebouwd. Het systeem kan veel simpeler door nu al te anticiperen op de stelselwijziging, waarbij eenvoudige verwijzing voldoende is voor inzet van meer specialistische hulp. Dat leidt tot minder overleg en afstemming. Vasthouden aan de huidige starre structuur uit de Wet op de jeugdzorg gaat in tijden met minder financiële middelen ten koste van de uitvoerende hulp.

Momenteel is sprake van een onevenwichtige verdeling van de jeugdzorggelden over de provincie. De huidige verdeling van de doeluitkering houdt in: 65% voor Zuid Limburg en 35 % voor Midden en Noord Limburg. Deze verdeling is tot stand gekomen vanuit historisch perspectief. De budgetten sluiten niet aan bij de problematiek in de verschillende regio's. Momenteel houdt de rijksoverheid het SCP-model tegen het licht. Naar verwachting zal er een aantal aanpassingen worden gedaan. (Opmerking: op basis van het huidige SCP-model zou 52 % van het budget naar Zuid Limburg gaan en 48% naar Midden en Noord Limburg.)

Door de huidige scheve verdeling van het budget, ontstaan voor de gemeentes in Midden en Noord Limburg herverdelingseffecten die langjarig nadelig uitpakken.

Het voorliggende bezuinigingsvoorstel pakt nadelig uit voor de zorgaanbieders in Noord en Midden Limburg. Uitgaand van de huidige voorstellen, moet Zuid Limburg 5,5 % bezuinigen en Noord en Midden Limburg 6,6%.

10. *Hoe kijkt u aan tegen de komende transitie naar de gemeenten en waar zitten volgens u de 'pijnpunten'?*

De transitie van de jeugdzorg van provincie naar gemeentes is onomkeerbaar. Van belang is om tijdig met de gemeentes rond de tafel te gaan. Ook al, omdat veel gemeentes nog onbekend zijn met het terrein van de jeugdzorg. Zorgaanbieders dienen tijdig betrokken te worden en samen met de

gemeentes te bepalen welke taken op het gebied van jeugd lokaal en welke bovenlokaal worden ingevuld, om vervolgens te komen tot (slimme) samenwerkingsverbanden.

Om niet achterop te raken in het transitieproces ten opzichte van andere provincies, is het van belang dat de provincie Limburg doorpakt op een aantal knelpunten:

- Zet niet eenzijdig in op de Centra voor Jeugd en Gezin (CJG)

Er bestaan veel zorgen over de ontwikkeling van de Centra voor Jeugd en Gezin. Als motivatie voor de oprichting van de Centra voor Jeugd en Gezin, wordt de slecht toegankelijke en vaak versnipperde zorg genoemd. Het aanbod in de zorg is onoverzichtelijk, niet vraaggericht en er is onvoldoende coördinatie van zorg. De Centra voor Jeugd en Gezin zijn echter onbekend bij ouders en jongeren. Zij worden amper bezocht of geconsulteerd.

De jeugdzorg moet aansluiten bij de “natuurlijke routes” van onze jeugd. Kinderen en ouders zoeken hulp dicht bij huis. Op school, tijdens bezoeken aan peuterspeelzalen, bij kinderdagverblijven, bij naschoolse opvang, in de buurt e.d. Ontwikkel netwerken rondom die natuurlijke routes van jeugdigen en ouders. Zoek daar de aansluiting met de jeugdzorg. Voeginterventie en een ketenaanpak in samenspraak met deze natuurlijke vindplaatsen is veel effectiever en efficiënter. Momenteel worden alleen loketten verschoven naar de Centra voor Jeugd en Gezin. Op het moment dat het loket van Bureau Jeugdzorg wordt verschoven naar de Centra voor Jeugd en gezin, blijven schakel- en coördinatiepunten bestaan. Dit levert extra bureaucratie op en maakt de afstand tot de zorg niet kleiner. Feitelijk verandert er dan niets.

- Indicatiestelling

Op advies van de werkgroep Toekomstverkenning Jeugdzorg, wordt de wettelijke indicatiestelling in het vrijwillige kader afgeschaft. Dit advies is uitgangspunt voor beleid. Momenteel bestaat de mogelijkheid om zonder indicatiestelling op te nemen, maar met tussenkomst van Bureau Jeugdzorg. Een traject van de zogenaamde “zorgmatching” is ingezet. Het “zorgmatchen” maakt dat de jeugdzorgaanbieder voorlopig een extra inzet moet plegen.

Mogelijk zijn er door de provincie afspraken te maken met de zorgaanbieders, zodat een deel van de hulp vrij toegankelijk is. Voorbeelden zijn op te halen in de ons omringende provincies.

- Eerste en Tweede lijn

Het onderscheid tussen eerste en tweede lijn werkt improductief. Van belang is, dat de zorg geboden wordt die nodig is. Door afbouw van de zwaardere hulpvormen, zien we een grotere druk ontstaan op gezinshuizen, pleegzorg en behandelgroepen. Jongeren worden moeilijk plaatsbaar en er is steeds intensievere behandeling nodig om jongeren en ouders te helpen. Door eerder in het behandeltraject interventies te plegen, zal de druk op deze voorzieningen afnemen en daarmee het beroep op duurdere voorzieningen afnemen.

- Transitie innovatie bezuinigen

Limburg staat voor een zware opgave. Het transitieproces, zoals de rijksoverheid dat voor ogen heeft, kent een aantal stappen. De stelselwijziging, de transitie, gaat gepaard met een innovatietraject, om vervolgens een efficiencykorting in te boeken van landelijk € 300 miljoen. Het volgende schema ontstaat: transitie → innovatie → bezuinigen. In Limburg gaat aan dit schema nog een bezuiniging vooraf. Om de bezuinigingen mogelijk te maken, wordt een groot deel van de middelen die nodig zijn voor innovatie, ingezet voor de bekostiging van (personele) frictie. Het volgende schema voor Limburg ontstaat: bezuinigen → transitie → innovatie → bezuinigen.

- Huisvesting

De vastgoedportefeuille van Rubicon op het gebied van kantoorruimte is te groot voor de (huidige) en toekomstige zorgorganisatie. In totaal is 48% van de huidige kantorenportefeuille niet nodig voor de toekomstige organisatie: er is sprake van circa 4.900 m² nvo overmaat. Dat betekent in feite dat 78% van de kantoorcapaciteit niet of in ieder geval niet efficiënt wordt benut. De zorgruimten passen in beginsel in grote lijnen uitstekend bij de toekomstambitie van Rubicon. Er is een overmaat aan zorgruimtes van 770 m².

September 2011,

Ward Vijgen,
Bestuurder Rubicon jeugdzorg